

Citation style

Martínek, Jiří : recension de : Karol Hollý, Ženská emancipácia. Diskurz slovenského národného hnutia na prelome 19. a 20. storočia, Bratislava : Historický ústav SAV ve vydavateľstve Prodam, 2011, dans : Český časopis historický, 2015, 3, p. 895-896, DOI: 10.15463/rec.1189741430

český časopis historický

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

poznatky, využitelné pro další bádání. Kniha důstojně reprezentuje mezinárodní výzkumný projekt *Náboženské kultury v Evropě 19. a 20. století*, realizovaný Mnichovskou univerzitou a Univerzitou Karlovou v Praze, do něhož se připojily i další instituce. Přesto nezapře kulturu „výstupů“ žánru „kolektivní monografie“ – charakterizuje ji kolísavá forma zpracování dílčích témat, jejichž vzájemná spojitost je problematická. Z drobností upozorňují na „kreativní“ překlad termínu *evangelici* do angličtiny (evangelists, s. 472). Nabízí se přirozeně celá řada dalších námětů, jejichž zachycení by učinilo obraz „náboženských kultur“ plastičtější (včetně např. jejich obrazu, v médiích, ve filmu či reklamě doprovázeného zrozením „nových bohů“, čemuž se věnuje jen stručná poznámka na s. 11). Téma tedy není zdaleka uzavřeno.

Sixtus Bolom-Kotari

Karol HOLLÝ

Ženská emancipácia. Diskurz slovenského národného hnutia na prelome 19. a 20. storočia

Bratislava, Historický ústav SAV
ve vydavatelství Prodama 2011, 178 s.,
ISBN 978-80-89396-16-0.

Dějiny ženského hnutí jsou u našich nejbližších sousedů tématem, studovaným již delší dobu, s řadou vynikajících prací (namátkou uvedme např. knihu Gabriely Dudekové a kol., *Na ceste k modernej žene*, recenzovanou v ČČH 4/2013). Ze skupiny historiků, kteří se touto tematikou zabývají v Historickém ústavu Slovenskej akadémie vied, pochází i Karol Hollý, jehož odborný výzkum byl prozatím završen zde recenzovanou monografií.

Kniha *Ženská emancipácia* sestává z několika částí, často výsledků autorova předešlého výzkumu (některé z kapitol jsou přepracované starší články), které nicméně tvoří jednotlý, smysluplně uspořádaný celek. V něm jsou jednotlivé aspekty problému nazírány z různých úhlů a na základě různých typů pramenů. První kapitola je zaměřena na otázku ženského vzdělávání v Uhrách a jeho možnosti, zvláště pak na otázku pohledu slovenské národovecké (jak katolické, tak evangelické) obce, která byla mnohdy konzervativnější, než (jinak obecně nenáviděná) vládnoucí uherská třída. Že i v tomto prostředí se šlo prosadit, dokazuje případ první slovenské lékařky, Márie Bellové (1885–1973), která získala vzdělání – příznačně – na univerzitě v Budapešti. Druhá kapitola monografie se týká prvního slovenského ženského časopisu, kterým byla na přelomu 19. a 20. století v Martině vycházející *Dennica*. Její redakci vedla Terézia Vansová, ale autorem myšlenky časopisu byl česko-slovenský buditel Karel/Karol Kálal. Autor si všímá pozitivních i negativních (mj. Jozef Škultéty) reakcí na vydávání ženského časopisu. V Horních Uhrách byly slovenské ženy v mnohem těžší pozici, než jejich české kolegyně, jakkoli ani společnost v předlitavské části monarchie nebyla ženskému hnutí nijak zvlášť nakloněna. Třetí kapitola knihy je věnována právě českému vlivu na slovenské ženské hnutí, včetně otázky „jeden, či dva národy“, a rozdílům v pozici „bojovnic za ženská práva“ v českých zemích a na Slovensku. Slovenská společnost byla mnohem konzervativnější (např. Elena Šoltéssová v českém prostředí shledávala „nemravné tendence“). Čtvrtá kapitola je zaměřena na slovenský fenomén – tzv. výšivkářské hnutí, organizované skupinou buditelů okolo

slovenského ženského spolku Živena, sídlícího v Martině.

Dle mého názoru nejzajímavější a nejobjevnější částí Hollého monografie je pátá kapitola, sledující ženskou otázku v době těsně před první světovou válkou na základě rozboru dobového tisku. Autor si tu vybral dvě události. První z nich byla konference mezinárodního ženského hnutí v Praze a Budapešti (obě se konaly roku 1913). Zvláště budapeštská konference jasně artikulující požadavek na volební právo žen byla významnou i v celosvětovém měřítku (srovnej výše citovanou práci G. Dudekové). Druhou byla na první pohled marginální záležitost, představení hry F. X. Svobody *Olga Rubešová* v květnu 1913 v Ružomberku. Dnes již zapomenutá hra (napsaná v roce 1902) svým, pro konzervativní Slovensko kontroverzním vyvrcholením – hlavní hrdinka, emancipovaná

žena se snahou stát se spisovatelkou, naráží na společenské nepochopení i ve vlastní rodině a spáchá sebevraždu – vyvolala v tehdejších slovenskonárodních kruzích nečekaně ostrou reakci. Zejména rozčílila téměř osmdesátiletého Pavola Mudroně, ale i další, a ve slovenském tisku následovala poměrně rozsáhlá polemika, ukazující rozdíly proti v té době už mnohem střízlivějšímu českému prostředí.

Co je třeba na knize ocenit, je vynikající znalost pramenné základny. Navíc některé z hůře dostupných textů jsou k dispozici v příloze knihy: Jde především o některé z tematizovaných novinových článků (mj. texty K. Kálala), ale i o povídku Hany Gregorové *Ženy*, týkající se problematiky emancipující se ženy, podobné jako je Svobodova *Olga Rubešová*. Kniha je zdařilou a podnětnou sondou do významné problematiky.

Jiří Martínek